

ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΑ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

8-10

ΜΑΡΤΙΟΥ 2010

Κος ΣΠΙΡΤΖΗΣ:

Αγαπητοί προσκεκλημένοι, κύριε Πρόεδρε, καλημέρα, αγαπητοί συνάδελφοι, ολοκληρώνεται σήμερα μια προσπάθεια που έχει ξεκινήσει εδώ και ένα χρόνο και μας έχει οδηγήσει σε κάποια συμπεράσματα.

Το συνέδριο σύμφωνα με το πρόγραμμα έχει θεματικές ενότητες για να βοηθήσουμε και να παίξουμε το ρόλο που έχουμε ως Τεχνικό Επιμελητήριο, ως τεχνικός σύμβουλος της πολιτείας για την ενέργεια και καλώ τον Πρόεδρο του Τ.Ε.Ε., για την έναρξη του συνεδρίου.

Κος ΑΛΑΒΑΝΟΣ:

Κύριε Υπουργέ, κύριε Πρόεδρε, συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι Σας καλωσορίζω και εγώ σε ένα συνέδριο για ένα θέμα που το Τεχνικό Επιμελητήριο έχει πολύ μεγάλη παράδοση.

Δεν ξέρω εάν η χαρά του Προέδρου της ΔΕΗ είναι οι βροχές και ο αέρας ή η ηλιοφάνεια, θα πρέπει να μας το πείτε προοπτικά για να δούμε εάν είναι καλή ημέρα η σημερινή ή όχι. Αλλά σίγουρα δεν είναι μια ημέρα ίδια σαν τις άλλες. Όλοι οι Έλληνες έχουμε υποστεί ένα σοκ με όσα συμβαίνουν γύρω από την οικονομία μας και αυτό μας υποχρεώνει όλους να πάρουμε θέσεις και να αλλάξουμε, ίσως και λογικές.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο έχει τοποθετηθεί στα μέτρα που έχουν ανακοινωθεί, δεν είναι της παρούσης να τα πω, σίγουρα οι μηχανικοί και σαν πολίτες και σαν εργαζόμενοι και σαν επιστήμονες δεν ευθύνονται για το ύψος των βαρών που καλούνται να σηκώσουν και ίσως περισσότερο από πολλούς άλλους, γιατί είναι στην αιχμή της ανάπτυξης και η ανάπτυξη είναι αυτή που δεν θίγεται ακόμα από τα μέτρα της κυβέρνησης.

Γι' αυτό και επιμένουμε εμείς πάρα πολύ σε αυτή τη λογική. Μιλάμε για έναν δεκαετή στρατηγικό προγραμματισμό, να υπάρχουν κλαδικές πολιτικές και προφανώς μέσα εκεί πέρα εντάσσεται και η λογική αυτού που ξέρω ότι υπερασπίζεται ο υπουργός και όλοι οι υπόλοιποι, μιας επιτέλους ύπαρξης μακροχρόνιας και σταθερού με τη λογική της δυναμικής που εμπεριέχει πάντα ενεργειακού σχεδιασμού.

Θέλω να αναφέρω δύο με τρία νούμερα, όπως εμείς τα εκτιμούμε στο Τεχνικό Επιμελητήριο με την ομάδα των οικονομολόγων που έχουμε, ότι εάν το δημόσιο χρέος αυτή τη στιγμή είναι 300 δις και

θεωρήσουμε ότι με το 5,5% το μεσοσταθμικά εκτιμώμενο το επιτόκιο, χρειαζόμαστε 15 δις. για αποπληρωμή των τόκων κάθε χρόνο, άρα 6,5% ονομαστική αύξηση του ΑΕΠ, ώστε να μην επιδεινώνεται παραπέρα σχέση χρέους προς ΑΕΠ.

Στα ίδια μεγάλα τρομακτικά νούμερα καταλήγουμε εάν υπολογίσουμε ότι ο φόρος έτσι όπως αναμένεται να είναι φέτος σε ποσοστό 24% πάλι θα καλείται απλώς να από πληρώνει τους τόκους σε ετήσια βάση.

Άρα θέλουμε ανάπτυξη και ξέρουμε ότι θα έχουμε ύφεση. Αυτό συνεπάγεται μέτρα και βεβαίως συνεπάγεται και αντιλήψεις που θα πρέπει να μας κατευθύνουν και στο θέμα του ενεργειακού.

Για παράδειγμα, το ισοζύγιο πληρωμών, στο οποίο πρέπει να είμαστε εξαιρετικά ευαίσθητοι, νομίζω υποχρεώνει να είμαστε πιο προσεκτικοί και στο τι ενεργειακό μείγμα θα φέρουμε και το βάρος που δείχνουμε στους εγχώριους πόρους, όπως είναι ο λιγνίτης, στον οποίο νομίζω ότι πρέπει να στηριχθούμε και μετά το 2013 την επιβάρυνση που θα απέχει, τα υδροηλεκτρικά είτε είναι μικρά έργα είτε είναι μεγάλα, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Θα πρέπει να δώσουμε σημασία στον τομέα της αύξησης της απασχόλησης και δημιουργίας ελληνικής προστιθέμενης αξίας στις κατασκευές, συζήτηση για εγχώρια μεταποιητική κατασκευαστική δραστηριότητα, να αναπτύξουμε την εγχώρια τεχνολογία. Αυτό, βεβαίως, στα θέματα της ενέργειας έχει πολύ μεγάλη εφαρμογή τόσο στα συστήματα εκσυγχρονισμού και νέων εγκαταστάσεων, όσο και στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, πέρα από τα θερμικά ηλιακά συστήματα να δούμε και το ζήτημα μιας εγχώριας βιομηχανίας στον τομέα της κατασκευής ανεμογεννητριών, για παράδειγμα, ή φωτοβολταϊκών συστημάτων, εκτιμώντας τις εξελίξεις σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά δεν μπορεί να πριμοδοτούμε τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας χωρίς να προσθέτουμε κάτι στην εγχώρια κατασκευή, χωρίς δηλαδή να έχουμε εσωτερική εγχώρια προστιθέμενη αξία.

Θα πρέπει να γίνουν, κατά την άποψή μου, ριζικές αλλαγές στις κατανομές των πόρων, να αυξηθεί η κατεύθυνση των χρηματοδοτήσεων προς τους δημόσιους φορείς. Έχουμε ζήσει όλα τα προηγούμενα χρόνια μια ροή προς τον ιδιωτικό τομέα η οποία δεν έχει αποδώσει, άρα δεν πρέπει να εμμένουμε σε αυτή τη μονομερή λογική.

Η Δ.Ε.Η. προφανώς θα πρέπει να παραμείνει και όλοι νομίζω το υποστηρίζουν αυτό στο κράτος στο ποσοστό 51%, αλλά θα πρέπει να ενισχυθεί και στις παρεμβάσεις της.

Θα πρέπει παράλληλα με τα οικονομικά κίνητρα που δίνονται να μην υπάρχουν θεσμικά αντικίνητρα. Είναι βασικό να έχουμε ένα καθαρό θεσμικό πλαίσιο, έτσι ώστε να οδηγήσει σε πιο ασφαλείς επενδύσεις και άρα να υπάρχει και απαίτηση οι τιμές να είναι χαμηλότερες για λογαριασμό, βέβαια, του κοινωνικού συνόλου.

Όλα τα τιμολόγια, για παράδειγμα, για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας να επαναπροσδιοριστούν με διαφάνεια, βασιζόμενα στις ίδιες τις αρχές, στα ίδια δεδομένα, ενώ ένα αυτοτελές και ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο για κάθε μορφή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας θα απλοποιούσε τις εφαρμογές με όφελος σε χρόνο και σε χρήμα.

Θα μου επιτρέψετε να δώσω άλλο ένα στοιχείο από τη γενικότερη οικονομική πολιτική και αφορά η δημόσια διοίκηση.

Ακούγονται φοβερά νούμερα, θα δούμε εάν θα επιβεβαιωθούν, κύριε υπουργέ, σε σχέση με την αύξηση των δημοσίων υπαλλήλων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα την τελευταία πενταετία. Μια πενταετία από το σύνθημα της κυβέρνησης ήταν και τότε 'πάγωμα των προσλήψεων'. Εάν αληθεύουν οι αριθμοί που έχουν αρχίσει και κυκλοφορούν, θα μιλάμε για μια επιβάρυνση το προϋπολογισμού κατά 15 δισεκατομμύρια ευρώ, η οποία έγινε με τυχαιότητα.

Εμείς, λοιπόν, υποστηρίζουμε να υπάρχει ισχυρή δημόσια διοίκηση και αυτό είναι το κυρίαρχο, η οποία δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται με ποσοτικές λογικές. Άρα, όπως δεν απέδωσε αυτή η αύξηση με εκατοντάδες χιλιάδες υπάλληλους της δημόσιας διοίκησης τα τελευταία χρόνια, δεν θα αποδώσει ούτε το πέντε προς ένα, πέντε αποχωρήσεις με μία πρόσληψη, γιατί είναι μια ποσοτική λογική, δεν βλέπουμε να υπάρχει καμία λογική στο όπως τα ανατρέψουμε την απαξίωση της δημόσιας διοίκησης.

Οι μηχανικοί, για παράδειγμα, ηλικιακά είναι περίπου κατά μέσο όρο δεκαπέντε χρόνια παραπάνω απ' ό,τι είναι η μέση ηλικία των μηχανικών, σας δίνω και αυτό το νούμερο, γιατί τουλάχιστον εμένα με έχει εντυπωσιάσει, το 47% των Ελλήνων διπλωματούχων μηχανικών είναι κάτω από σαράντα χρόνων.

Το ίδιο διάβασα ότι συμβαίνει και από το συνέδριο που έκανε τότε την ΓΕΝΟΠ- Δ.Ε.Η., συμβαίνει και στην Δ.Ε.Η.. Μέσος όρος ηλικίας των εργαζομένων στην Δ.Ε.Η. 48 χρόνων.

Όμως, τα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπίσουμε με πολύ σημαντικά και χρειάζεται να βασιστούμε στο συνολικό δυναμικό αλλά και ειδικότερα στους έλληνες επιστήμονες.

Έχουμε ανάγκη για ανάπτυξη της τεχνογνωσίας, για σύγχρονες μεθόδους επιθεώρησης, νέες αρχές συντήρησης, έξυπνα δίκτυα, τα νέα δίκτυα χαρακτηρίζονται από την ολοένα και περισσότερη χρήση λογισμικού και έξυπνων ελέγχων με λιγότερο εξοπλισμό, να πειραματιστούμε και γι' αυτό πρέπει να στηριχθούμε στο επιστημονικό δυναμικό, στους Έλληνες μηχανικούς.

Για παράδειγμα, τα νησιά με υψηλό δυναμικό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας προσφέρονται έξοχα για καινοτόμες τεχνολογίες και πιλοτικά έργα, για μεγάλη διείσδυσή τους και το δραστικό περιορισμό του πετρελαίου.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας έχει κάνει πρόσφατα, μέσα στο 2010, μια σειρά παρεμβάσεων. Στο σύνολό τους αυτές οι παρεμβάσεις έχουν συνέργεια με την ενεργειακή πολιτική. Αφορούν το περιβάλλον, αφορούν την δημόσια διοίκηση, τις μεταφορές, για όλα αυτά, βεβαίως, υπάρχουν ειδικές συνεδριάσεις, υπάρχουν προσυνεδριακές εκδηλώσεις, ο Χρήστος ο Σπίρτζης θα μας τα παρουσιάσει, ο Αντιπρόεδρος θα μας τα παρουσιάσει στη συνέχεια αναλυτικά, όμως για τις μεταφορές η θέση μας είναι σαφής, όχι μόνο μετά τα κτίρια έχουν τη μεγαλύτερη κατανάλωση, την μεγαλύτερη εκπομπή σε διοξείδιο του άνθρακα, αλλά θέλω να πω ότι η θέση μας για την χρήση των μαζικών μέσων μεταφοράς, την ανάπτυξη μέσω σταθερής τροχιάς, την ηλεκτροκίνηση του σιδηροδρόμου και την σωστή ενημέρωση, ειδικά για τον σιδηρόδρομο το επαναλαμβάνω και εδώ πέρα, είναι μια βασική θέση του Παγκόσμιου Οργανισμού των Μηχανικών, την οποία την υποστηρίζουμε και εμείς πάρα πολύ για την Ελλάδα.

Έχουμε συνέργειες λοιπόν της ενεργειακής πολιτικής προφανώς με την βιομηχανία, με την διαχείριση των αποβλήτων, με τη χωροταξία, τι γίνεται στα νησιά, τα ειδικά χωροταξικά πλαίσια και για την ενέργεια, τις χρήσεις γενικότερα να προσδιοριστούν επιτέλους, τα

διασυνδεδεμένα δίκτυα, έχουμε στην νότια Ελλάδα την παραγωγή μεγάλης κατανάλωσης, το πρόβλημα των τοπικών πια μεγάλων παραγωγών που θα γίνουν λόγω ανανεώσιμων πηγών και πως θα διασυνδέονται στα δίκτυα και τι αυτό συνεπάγεται σε εγκαταστάσεις, την χωροθέτηση ακόμα και των ταμιευτήρων.

Συνδέεται με την οικονομία, βέβαια, σε πάρα πολλές διαστάσεις, με την διαχείριση των υδάτινων πόρων, όχι μόνο με τους υδροηλεκτρικούς σταθμούς, αλλά ας πούμε και το παράδειγμα της αφαλάτωσης, προφανώς με την εξωτερική πολιτική, όπου παρατηρούμε μείζονες γεωπολιτικές στρατηγικές να στηρίζονται πια στον ενεργειακό, ο Μάκης ο Παπαδόπουλος νομίζω έχει ειδικευτεί σε αυτές τις αναλύσεις, δεν ξέρω αν θα αναφερθεί τώρα στον χαιρετισμό του, μιλάμε για μεγάλες επενδύσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, για πολύ μεγάλα πρότζεκτ αυτή τη στιγμή που συνδέουν μεταξύ τους ηπείρους, για την έρευνα και την τεχνολογία.

Θα ήμουν εγώ πολύ ευχαριστημένος εάν η Ευρωπαϊκή Ένωση μας πίεζε εξίσου, όπως πιέζει για να είμαστε συνεπείς στην αποπληρωμή των δανείων μας, μας πίεζε εξίσου να πετύχουμε και στην Ελλάδα αυτό που έβαλε σαν στόχο τώρα για την περίοδο 2010 - 2020 το 3% των δαπανών να πηγαίνω στην έρευνα και στην τεχνολογία.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο, όπως σας είπα, έχει μια μεγάλη παράδοση στα ζητήματα τα ενεργειακά και πριν από τη δικτατορία και μετά. Νομίζω ότι η πρώτη τη σημαντικότετη παρέμβασή του ήταν το συνέδριο για την ενέργεια που έγινε τον Μάιο το 1977 με τίτλο: «Το ενεργειακό πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας».

Ο τότε πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου ο συνάδελφος Κουλουμπής ανέφερε ανάμεσα στα άλλα στην ομιλία του ότι σκοπεύουμε σε μια κοινωνία που η οικονομία της θα υπηρετεί τον άνθρωπο και όχι το αντίθετο, σε μια οικονομία αναγκών, που πρέπει να την ξαναδούμε και εμείς αυτή τη λογική απόλυτα.

Αναφέρθηκε στην περίοδο από την απελευθέρωση μέχρι και στις αρχές της δεκαετίας του '60, όπου γράφτηκαν πολλές μελέτες και άρθρα γύρω από τις δυνατότητες της ελληνικής οικονομίας από μελετητές διαφόρων πολιτικών τοποθετήσεων και απόδειχναν με συγκεκριμένα στοιχεία και με επιστημονική τεκμηρίωση ότι κάθε άλλο παρά φτωχός είναι ο τόπος μας και ότι δεν περικλείει πλούσια

αποθέματα και δυναμικό, που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν και να πραγματοποιηθεί έτσι η απογείωση της οικονομίας μας και ειδικότερα ασχοληθείτε μετά ότι συμβαίνει στον διεθνή τομέα, λέγοντας ότι το ενεργειακό βρίσκεται σήμερα σε όξυνση διεθνώς σαν συνέπεια της συνεχούς αυξήσεως των ενεργειακών αναγκών, της εξαντλήσεως των ενεργειακών πηγών και πόρων, της σπατάλης και της ανισοκατανομής τους διεθνώς και ακόμα της δημιουργίας δυσάρεστων συνεπειών από την παραγωγή, μεταφορά, διανομή και εκμετάλλευση της ενέργειας.

Αναφέρθηκε και ειδικά για την Ελλάδα ότι προσδιορίζεται η διαταραχή των πολιτικών σχέσεων των κρατών τόσο από την ανακάλυψη των πετρελαίων και άλλων ενεργειακών πόρων στο υπέδαφός της, όσο και από την κρίση μας στην σχέση μας με την Τουρκία, που οφείλεται κατά μεγάλο μέρος σε αυτήν.

Ακόμα τότε, βέβαια, λέει ότι προσδιορίζεται από την πρακτική της εντάξεώς μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η εμμονή του Βαγγέλη του Κουλουμπή για τα πετρέλαια, βέβαια και την προσπάθεια αξιοποίησης των ελληνικών πετρελαίων τι γνωρίζουμε, φαντάζομαι, όλοι όσοι είμαστε σε αυτή την αίθουσα. Μέχρι την ημέρα που πέθανε ήταν αυτό το πρόβλημα που προέβαλε, κυρίως τα τελευταία χρόνια της ζωής του.

Υπάρχει μια συνεδρία, φαντάζομαι ότι θα αντιμετωπίσει και αυτό το ζήτημα και θα το αξιολογήσει, βέβαια, στις συνολικότερες παρεμβάσεις που μπορεί να γίνουν.

Όμως στον τομέα των διεθνών σχέσεων νομίζω ότι υπάρχει μια αλλαγή σε σχέση με την λογική που τότε το 1977 ανέφερε ο Κουλουμπής για την εξάντληση των ενεργειακών πηγών.

Μπορεί την Παρασκευή ο Εκτελεστικός Διευθυντής της Διεθνούς Υπηρεσίας Ενέργειας, ο Τανάκα μιλώντας από το βήμα του Διεθνούς Συνεδρίου της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων να ανέφερε ότι με μέσο ρυθμό 1,5% ετησίως εκτιμάται ότι θα αυξάνεται έως το 2030 η παγκόσμια ζήτηση ενέργειας με τις αγορές ανά την υφήλιο να ζητούν 22% περισσότερο πετρέλαιο, 42% αέριο και 53% περισσότερο άνθρακα σε σχέση με το 2010.

Αυτό που μπορούμε να πούμε τώρα είναι ότι ο πλανήτης δεν θα αντιμετωπίσει ενεργειακό πρόβλημα και ότι από το 2050, μάλλον η βαρύτητα του ενεργειακού ζητήματος θα αρχίσει να μειώνεται, γιατί

σε με τις διαπιστωμένες πηγές ενέργειας που υπάρχουν, με τις καινούργιες τεχνολογίες που ήδη αναπτύσσονται και θα τεθούν σε εφαρμογή μετά το 2040 κατά τις εκτιμήσεις των ειδικών τουλάχιστον, αυτών που εγώ έχω διαβάσει, δεν είμαι ειδικός.

Το ζήτημα όμως εντοπίζεται τώρα ως περιβαλλοντικό, βέβαια, ζήτημα, πάνω στο τώρα και με την Κοπεγχάγη και με το Μεξικό που έρχεται για τη συγκράτηση των εκλύσεων αερίων του θερμοκηπίου, αλλά κυρίως, εάν θέλετε, ως θέμα βιώσιμης ανάπτυξης σε διεθνές επίπεδο και κτύπημα της φτώχειας. Η πρόσβαση σε σύγχρονες οικονομικά ανοικτές ενεργειακές υπηρεσίες θεωρείται προαπαιτούμενο μαζί με την πρόσβαση στο καθαρό νερό, την υγεία, την καλλιέργεια και την βιοποικιλότητα για την βιώσιμη ανάπτυξη.

Σήμερα 1,5 έως 2 δις. άνθρωποι δεν έχουν καν πρόσβαση σε σύγχρονες ενεργειακές υπηρεσίες και καθαρό νερό. Είναι μια διάσταση, λοιπόν, που θα πρέπει να την δούμε και θα πρέπει να μας κάνει να κατανοούμε, να μην παραγνωρίζουμε τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε χώρας.

Και οι μεγάλες χώρες και η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Κίνα, οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ρωσία, η Ινδία έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά στην αντιμετώπιση του προβλήματος, αλλά και όλες οι χώρες αντιμετωπίζουν διαφορετικούς κίνδυνους, έχουν διαφορετικά συμφέροντα, υπολογίζουν διαφορετικά το τι θα συνιστούσε δίκαιη συνεισφορά τους στην αντιμετώπιση της κρίσης. Αυτό είναι θετικό, αλλά ζούμε πολλές αθέμιτες λογικές σε αυτόν τον πολύ μεγάλο πόλεμο.

Εδώ θα αναφερθώ πάλι σε μια, αυτή που αναφέρθηκε στο συνέδριο της Θεσσαλονίκης από έναν διευθύνοντα σύμβουλο μιας μεγάλης διεθνούς εταιρίας, ο οποίος αναφέρθηκε στον αγωγό του Ναμπούκο και είπε ότι ένα από τα μεγάλα προβλήματα που οι ποσότητες αερίου δεν επαρκούν αυτή την στιγμή για την δυνατότητα αγωγού και άρα υπάρχει οικονομικό πρόβλημα και για να είμαστε, λέει, ρεαλιστές, είναι το πολιτικό πρόβλημα του Ιράν. Αυτό και μόνο σηματοδοτεί ίσως κάποιες στοχοποιήσεις με πολύ σημαντικές γεωστρατηγικές για πολιτικές παρεμβάσεις που το βλέπουμε και θα το δούμε και στο μέλλον.

Εδώ όμως περισσότερο θα ήθελα να σχολιάσω ότι κανείς με την ενέργεια πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός και το βλέπουμε αυτό τόσο, εάν θέλετε και στην τοποθέτηση του Προέδρου του Ομπάμα στις Ηνωμένες Πολιτείες, πως σε αντίθεση με την προεκλογική υπόθεση διακήρυξε, νομίζω, την προηγούμενη εβδομάδα να δημιουργήσουμε περισσότερες θέσεις εργασίας στον τομέα της ‘πράσινης ενέργειας’, σημαίνει να κτίσουμε μια νέα γενιά ασφαλών πυρηνικών εργοστασίων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, σημαίνει να λάβουμε δύσκολες αποφάσεις για το άνοιγμα νέων εγκαταστάσεων στο εξωτερικό για την εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου, σημαίνει συνεχιζόμενες επενδύσεις σε εξελιγμένα βιοκαύσιμα και τεχνολογίας ‘πράσινου άνθρακα’ ή στις θέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που πέρα, βέβαια, από την προώθηση των τεχνολογιών χαμηλού άνθρακα και της πυρηνικής ενέργειας από πυρηνοληλεκτρικούς σταθμούς 3^{ης} και 4^{ης} γενιάς και της προσεκτικής αναφοράς, έτσι ώστε να μη θιγούν τα συνολικά σήμερα φέρονται της Ευρωπαϊκής αλλά και κυρίως τα εθνικά, βλέπουμε ότι οι χώρες, αυτές που εμείς θεωρούμε δυνατές χώρες, να μην τηρούν αυτά που πάλι ζητάνε από την Ελλάδα να τηρήσει.

Εάν δούμε τη σχέση Ελλάδας - Γερμανίας τα τελευταία χρόνια θα δούμε ότι, τα χρόνια δηλαδή που οι Έλληνες υπέρ κατανάλων, θα δούμε ότι στο εξωτερικό ισοζύγιο η αναλογία πήγε, πήγε, δεν ήταν τόση στο 1 προς 8 υπέρ της Γερμανίας, θα δούμε τα κεφάλαια να φεύγουν από την Ελλάδα, ο παραγόμενος πλούτος και να επενδύεται στην Γερμανία, θα δούμε ότι τα σπρέντ που εκτινάσσονται για την Ελλάδα για λόγους κερδοσκοπίας, για λόγους σταθερότητας οδηγούν τα κεφάλαια πάλι στην Γερμανία.

Βλέπουμε λοιπόν ότι η Γερμανία και όχι μόνο Γερμανία βέβαια και για λόγους που θα εξηγηθούν, βέβαια, στη συνέχεια το συνεδρίου, δεν είναι συνεπής σε όσα προβλέπουν οι οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δεν βλέπουμε για ποιο λόγο αυτές οι προβλέψεις που είναι αρνητικές για την Ελλάδα θα πρέπει εμείς να τις υπηρετήσουμε και να μην αγωνιστούμε να αλλάξουν.

Αναφέρομαι ειδικότερα και για τη Δ.Ε.Η., γιατί υπήρχε, αυτό βέβαια έχει ιστορική σημασία, γιατί θα πρέπει να υπάρχει αποκλεισμός της Δ.Ε.Η. στη συνέχεια από τον εγχώριο ανταγωνισμό; Θα πρέπει,

επειδή είναι πολύ σημαντικό θέμα η ενεργειακή πολιτική της χώρας, θα πρέπει η Ελλάδα να κινηθεί με πολύ μεγάλη ευελιξία και κύριε υπουργέ, ξέρουμε ότι αυτές είναι οι σκέψεις σας, να δούμε εάν θα τα καταφέρετε βέβαια.

Η επόμενη μεγάλη εκδήλωση του Τεχνικού Επιμελητηρίου, γιατί οι εκδηλώσεις είναι διαρκές για το ενεργειακό θέμα και στην Αθήνα και στα περιφερειακά μας τμήματα, ήταν επίσης τον Μάιο του 1987 με θέμα την εξοικονόμηση ενέργειας. Ο τότε Πρόεδρος ο Δεσύλλας ανέφερε ότι στην χώρα μας εμφανιζόμαστε με μία ανορθόδοξο κατανάλωση, κυρίως λόγω έλλειψης ποικιλίας ενεργειακών πόρων αλλά και με σπατάλη, με χαμηλούς βαθμούς απόδοσης στην παραγωγή μας. Έτσι απ' ό,τι εμφανίζουν τα στοιχεία είμαστε από τις πιο σπατάλες σε ενέργεια χώρες στην ΕΟΚ, ανάλογα, βέβαια, και με το τελικό αποτέλεσμα, ενώ ακριβώς λόγω των αναγκών μας σε κεφάλαια θα πρέπει να είμαστε πιο φειδωλοί.

Υπάρχει ένα διάγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δείχνει πόσο από τότε μέχρι τώρα η Ελλάδα έχει ανεβάσει την κατανάλωση ανά κάτοικο της ενέργειας, αντίθετα με όλες τις άλλες χώρες, οι οποίες είχαν μειώσει. Εάν δε κάνουμε αυτή την αναγωγή της κατανάλωσης ενέργειας με βάση τις καιρικές συνθήκες, η Ελλάδα είναι σχεδόν διπλάσια σε κατανάλωση ανά κάτοικο σε σχέση με την δεύτερη χώρα.

Άρα έχουμε πολύ μεγάλο πρόβλημα που το είχε επισημάνει από τότε το Τεχνικό Επιμελητήριο και συνεχώς πια από τότε η εξοικονόμηση ενέργειας είναι μέσα στους βασικούς του στόχους.

Σήμερα συζητάμε, βέβαια, συγκεκριμένες δράσεις και συγκεκριμένες παρεμβάσεις για το ζήτημα της εξοικονόμησης ενέργειας στα κτίρια, ανακοινώσαμε σε μια συνέντευξη τύπου την Πέμπτη πώς θεωρούμε ότι μπορεί να χρηματοδοτηθούν αυτές οι δράσεις και με χρηματοδότηση από τα αποθεματικά του ΤΣΜΕΔΕ με μία όμως συνολική παρέμβαση που δεν θα θέσει καθόλου σε ρίσκο αυτές τις δράσεις που ήδη κάνει το ΤΣΜΕΔΕ και το αποφέρουν και μεγάλα κέρδη σε ετήσια βάση.

Ελπίζω ότι και αυτό το θέμα η ηγεσία του υπουργείου θα το ανακοινώσει πολύ γρήγορα, βέβαια χρειάζονται και φορολογικές, κατά την άποψή μας, και φορολογικές ρυθμίσεις.

Αργότερα, τον Απρίλιο του 1993, σε μια άλλη διημερίδα του Τεχνικού Επιμελητηρίου αναφέρθηκαν τα συμπεράσματα του 15^{ου} Συνεδρίου του Παγκόσμιου Οργανισμού Ενέργειας και εισηγητές ήταν, θα αναφέρω τα ονόματα που πολλοί τα ξέρετε, Σακκάς, Σκούλα, Δούκα, Ιορδάνης, Σαμοΐλης, Βασιλάκος. Ο Βασιλάκος μίλησε πάλι για εξοικονόμηση χρήση ενέργειας.

Ο Σαμοΐλης είχε σαν θέμα «Η κοινωνική αποδοχή της ενέργειας». Τώρα ίσως μας ξενίζει κάπως, αλλά ο προβληματισμός δεν πρέπει να μας είναι καθόλου ξένος, αφορούσε την προστασία της δημόσιας υγείας, το περιβάλλοντος, των εργαζομένων, των κατοίκων σε περιοχές παραγωγής ενέργειας, της αποκατάστασης εκτάσεων λιγνιτωρυχείων, της βελτίωσης της ποιότητας του νερού.

Το 1996 παρουσιάζει το Τεχνικό Επιμελητήριο τα συμπεράσματα από το 16^ο Συνέδριο της Παγκόσμιας Ένωσης Ενέργειας στο Τόκιο. Ο Κώστας ο Αλεξόπουλος Γενικός Γραμματέας της Διοικούσας Επιτροπής τότε, από τους ανθρώπους που έχουν συμβάλει πάρα πολύ στα θέματα τα ενεργειακά του Τ.Ε.Ε., παρουσιάζει τα συμπεράσματα και αναφέρει ότι η ενέργεια θα πρέπει να πάψει να θεωρείται, ως συμπέρασμα, όχι ως δική του άποψη φαντάζομαι, η ενέργεια θα πρέπει να πάψει να θεωρείται δημόσιο αγαθό, θα πρέπει να παρέχεται οικονομικά και σε μια τιμή που θα καλύπτει πλήρως το κόστος. Η τεχνητή μείωση των τιμών ενέργειας δημιουργεί τελικά μια λανθασμένη αίσθηση σιγουριάς για το μέλλον, χρειάζεται άμεσα να ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα, ώστε να φτάσει η εμπορική ενέργεια σε αυτό το 40% του πληθυσμού που είναι ακόμα παγιδευμένο στον κύκλο της φτώχειας και της στέρησης.

Πραγματικά ίσως ήταν προάγγελος πολύ σημαντικών εξελίξεων στη συνέχεια, αυτή η λογική που πέρασε από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Ενέργειας.

Το ερώτημα, βέβαια, μπαίνει, εάν δεν είναι δημόσιο αγαθό, είναι κοινωνικό αγαθό η ενέργεια και προφανώς είναι, το γεγονός ότι συνδέουμε τα σπίτια και ελέγχουμε, υποτίθεται, την αυθαίρετη δόμηση με την ενέργεια, πόσο μεγάλο θεωρούμε ως κοινωνικό αγαθό το θέμα της ενέργειας.

Άρα λοιπόν, η ενέργεια, πρώτον, πρέπει να παρέχεται και άρα με όρους προσβασιμότητας, διαθεσιμότητας αλλά και αποδοχής προς το συμφέρον όλων.

Δεύτερον, θα πρέπει ίσως να πρέπει να δώσουμε μεγαλύτερη βαρύτητα στη λογική του όρου ‘ενεργειακή φτώχεια’. ‘Ενεργειακή φτώχεια’ σημαίνει ένα ποσοστό, πόσο καταναλώνει κάποιος ως ποσοστό επί των εισοδημάτων του, προηγείται της εισόδου κάποιου στην ζώνη οικονομικής φτώχειας. Έχουμε μεγάλη ‘ενεργειακή φτώχεια’ στην Ελλάδα.

Ο Σανταμούρης ο καθηγητής συνεχώς το τονίζει, το είπε και πριν από μια εβδομάδα στην ημερίδα του Τεχνικού Επιμελητηρίου Τεχνικού Επιμελητηρίου για την Κοπεγχάγη, πόσο περισσότερο επιβαρύνονται ανά κάτοικο και ανά τετραγωνικό μέτρο οι πολίτες που έχουν χαμηλά εισοδήματα για την ενέργεια σε απόλυτα νούμερα έναντι αυτών που έχουν υψηλά εισοδήματα. Άρα είναι ένας τομέας που δεν πρέπει να αγνοούμε ποτέ στην τιμολογιακή μας πολιτική.

Όσον αφορά, βέβαια, την τιμολογιακή πολιτική φαντάζομαι και αυτό θα είναι ένα σημαντικό θέμα το σημερινό μας συνεδρίου. Ξέρω ότι απασχολεί, είναι προφανές, και την διοίκηση της Δ.Ε.Η. και την ΔΕΣΜΗΕ και το Υπουργείο.

Εγώ θα αναφερθώ σε δύο ταυτόχρονα δημοσιεύματα, έγιναν την ίδια μέρα, εφημερίδων, ήταν την 1^η Μάρτη, το ένα ήταν της Ελευθεροτυπίας το οποίο ανέφερε ότι δεν βρίσκω τον ακριβή χαρακτηρισμό της ‘Ελευθεροτυπίας’, για τα υπερκέρδη που είχε η Δ.Ε.Η. τον προηγούμενο χρόνο και αναμένεται να έχει και φέτος. Λόγω βέβαια της λειτουργίας των υδροηλεκτρικών σταθμών κυρίως αλλά και του ‘Έθνους’ που μιλάει: « Δ.Ε.Η. αιφνίδιες αυξήσεις τιμολογίων. Ηλεκτροσόκ εισηγείται η Δ.Ε.Η. ».

Τα δημοσιεύματα ήταν πριν από τις ανακοινώσεις της κυβέρνησης, άρα πριν από το τέλος καυσίμου, την ρήτρα καυσίμου που επιβαρύνει και τη Δ.Ε.Η. και τις μετέπειτα ανακοινώσεις που ακολούθησαν, ότι ακριβότερο λοιπόν έλεγαν ότι θα γίνει το ηλεκτρικό ρεύμα ίσως 105% για τα μικρά και μεσαία νοικοκυριά, ως 66% για τους αγρότες και 20% για την βιομηχανία, δηλαδή, εν πάση περιπτώσει, η Δ.Ε.Η. είχε την πρόθεση να αυξήσει τις τιμές στο 85%, τουλάχιστον, του τζίρου των επιχειρήσεων και αυτών που

απασχολούνται με αυτή και σε μια τέτοια περίοδο θα πρέπει να είναι κανείς εξαιρετικά προσεκτικός, κατά την άποψή μου και προφανώς θα πρέπει να συνεκτιμήσει τα κέρδη στην τιμολογιακή πολιτική που θα κάνει.

Βεβαίως, στην τιμολογιακή πολιτική παίζει πολύ μεγάλο ρόλο τα κίνητρα υπερβολικά, να χρησιμοποιήσω έναν επιεική όρο που είχαν δοθεί και κυρίως ως επιδοτήσεις σε συνδυασμό με την τιμολογιακή πολιτική για να εισαχθούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Εμείς λέμε κάθε μέτρο για να μπορούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η οποία όμως δεν θα είναι μέτρο ουσιαστικά κερδοσκοπίας. Και για τις επιδοτήσεις, επειδή είναι ένα μέτρο στρέβλωσης βασικά, θα πρέπει να είμαστε εξαιρετικά προσεκτικοί.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο, για να αναφερθώ σε μια άλλη δράση του, ήταν ο πρωτεργάτης στο να ιδρυθεί το Αντιπυρηνικό Παρατηρητήριο στην Ρόδο, το οποίο συνεχίζει και λειτουργεί.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο και πάλι επί προεδρίας Κουλουμπή ήταν από τους φορείς που είχαν πρωτοστατήσει να μην εγκατασταθεί τότε, τέλη δεκαετίας του '70, το πυρηνικό εργοστάσιο στο Αλιβέρι στην Ελλάδα.

Το γεγονός ότι έχουμε ένα Παρατηρητήριο που το λέμε Αντιπυρηνικό, δείχνει, βέβαια, μια συγκεκριμένη θέση, η οποία θεωρώ ότι δικαιολογείται και απόλυτα όσον αφορά το ζήτημα της εγκατάστασης πυρηνικής ενέργειας, τουλάχιστον στην Ελλάδα, είναι όμως και ότι δεν αποφεύγουμε τον διάλογο και την παρακολούθηση σημαντικών ζητημάτων, όπως είναι η πυρηνική ενέργεια και τις εξελίξεις που έχει.

Το ίδιο, ας πούμε, δεν έχουμε κανένα λόγο να αποφύγουμε τις συζητήσεις για ζητήματα, τα οποία πρέπει τουλάχιστον να συζητάμε. Και αφορά, ας πούμε, τις εισαγωγές ενεργειακών πηγών και αφορά ακόμα και τον λιθάνθρακα.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο, τα περιφερειακά του τμήματα έχουν πρωτοστατήσει στο να μη γίνουν εργοστάσια, δεν αρνούμαστε όμως τη συζήτηση, την επιστημονική συζήτηση, η οποία θα μας οδηγήσει σε οποιαδήποτε συμπεράσματα.

Είναι σημαντική η παρέμβαση του Τεχνικού Επιμελητηρίου επίσης για τον ΚΕΝΑΚ, τις τεχνικές οδηγίες του Τ.Ε.Ε., το Τ.Ε.Ε.,

που αυτός προβλέπει να συνταχθούν και υπάρχει μια ολόκληρη συζήτηση στο συνέδριο που ακολουθεί. Όπως σας είπα είναι η εξοικονόμηση ενέργειας είναι ένα από τα αγαπημένα διαχρονικά θέματα του Τεχνικού Επιμελητηρίου, θα πρέπει όμως να σημειώσουμε ότι το Τεχνικό Επιμελητήριο εδώ και πολύ καιρό έχει στηριχθεί σε ανθρώπους που έχουν ειδικές γνώσεις και ίσως για πρώτη φορά εισαγάγανε στην Ελλάδα κάποιες σκέψεις πολύ παλαιότερα, όπως είναι η ηλιοπροστασία των κτιρίων, η εισαγωγή μεθόδων θερμοπροστασίας και παθητικής ηλιακής αρχιτεκτονικής, αναγκαιότητα εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων λιγνιτικών και πετρελαϊκών μονάδων, εισαγωγή μέτρων διαχείρισης της ζήτησης και όταν πρότεινε ενημερωτικές εκστρατείες για θέμα εξοικονόμησης ενέργειας.

Η Ειδική Επιτροπή εμπειρογνομόνων που είχε συγκροτήσει το Τεχνικό Επιμελητήριο ήταν αυτή που διαμόρφωσε αρχικά και τις θέσεις για το κτίριο αναφοράς, το πρότυπο κτίριο το οποίο θα αποτελέσει μέτρο σύγκρισης για απολογισμό της ενεργειακής απόδοσης κάθε κτιρίου και που η λογική του φαίνεται να περνά στον ΚΕΝΑΚ.

Όσον αφορά τα ζητήματα του περιβάλλοντος είναι πάντα στην πρώτη μας προτεραιότητα, νομίζω ότι έχουμε προσδιορίσει στόχους και από τις συζητήσεις που έγιναν για την Κοπεγχάγη και από την Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν μπει, 20-20-20 για το 2020 και από την Παγκόσμια Οργάνωση Μηχανικών τους περισσότερους εκ των οποίων αποδεχόμαστε ως Τεχνικό Επιμελητήριο και όχι στο σύνολό τους.

Σε ό,τι αφορά την προστασία του περιβάλλοντος θα πρέπει η κατασκευή και λειτουργία των νέων ενεργειακών μονάδων ηλεκτροπαραγωγής να γίνει με μεγάλο σεβασμό προφανώς προς το περιβάλλον και την τήρηση όλης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της χώρας μας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σήμερα οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές είναι υποχρεωτικές διά νόμου και δύναται να περιορίσουν όλες τις περιβαλλοντικές οχλήσεις εντός των πολύ αυστηρών πλαισίων τα οποία θέτει η νέα νομοθεσία.

Όσον αφορά ειδικότερα τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, απλώς να κάνω μια αναφορά, ότι μπορεί να συμβάλουν, βέβαια, και στη

βιομηχανία και στη γεωργία και ότι μπορούν να οδηγήσουν στη δραστηριοποίηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Οι εφαρμογές ηλιακής ενέργειας πρέπει να αυξηθούν, οι ηλιακοί συλλέκτες θα μπορούσε να μπει στόχος να διπλασιαστούν μέχρι το 2020, η αξιοποίηση της γεωθερμικής χαμηλής ενθαλπίας είναι σε πολύ χαμηλό επίπεδο, παρά το υψηλό δυναμικό που υπάρχει, η βιομάζα (...)

Τα νησιά και υπάρχει μια ειδική συνεδρία για τα υδροηλεκτρικά έργα όπου βέβαια ένα από τα συμπεράσματα είναι ότι τα μικρά έργα δεν πρέπει να αποκλείουν τα μεγάλα υδροηλεκτρικά έργα.

Αναφέρθηκα ήδη στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Ενέργειας που το Τεχνικό Επιμελητήριο είναι ο εθνικός εκπρόσωπος και νομίζω ότι είναι από τα ζητήματα, επειδή αρεσκόμαστε στην κριτική αλλά αρεσκόμαστε και στην εσωτερική μας κριτική, είναι ένα από τα ζητήματα στα οποία θα πρέπει να δώσουμε πολύ μεγαλύτερο βάρος και να δούμε πώς τα αντιμετωπίζουμε στη συνέχεια.

Σε κάθε περίπτωση, είναι εξοικονόμηση να εκμεταλλευόμαστε τις γνώσεις όλων και να βελτιώνουμε τις δικές μας και είναι σπατάλη εάν μιλάμε σε ατέρμονες και χωρίς ουσία συζητήσεις ή στρεβλώσεις της αγοράς και επιλογές φθηνών και μεταχειρισμένων λύσεων.

Θα ήθελα να τελειώσω με ποιους θεωρούμε στόχους του Συνεδρίου, παρότι ότι ο Χρήστος ο Σπίρτζης θα μιλήσει αυτός που έχει κάνει και την σύλληψη μαζί με τον Βαγγέλη τον Διαλυνά του να γίνει αυτό το Συνέδριο και έχουν επιμεληθεί μαζί με την Επιστημονική Οργανωτική Επιτροπή και το Συνέδριο και τις προσυνεδριακές εκδηλώσεις.

Ο Βαγγέλης ο Διαλυνάς λέει σε μια εισήγησή του ότι ήταν 158 εισηγητές και 145 εισηγήσεις στις περιφερειακές ημερίδες που κάναμε. Νομίζω ότι οφείλουμε ευχαριστίες σε όλους αυτούς, σε όλους τους εισηγητές που είναι σήμερα, στην Οργανωτική Επιτροπή, στην Διευθύντρια την κυρία Τοράκη, στην Γενική Διευθύντρια την Δήμητρα την Κανέλλου και στην Τμηματάρχησα την κυρία Αθήνη που έχουν δώσει πολύ μεγάλο βάρος, στους ανθρώπους τους συναδέλφους που εργάζονται στον τομέα ενέργειας στο Τεχνικό Επιμελητήριο και έχουν συμβάλλει πολύ.

Θεωρούμε ότι ένα συνέδριο εάν δεν ανοίγει δρόμους ή είναι αποτυχημένο ή είναι μνημόσυνο. Εμείς θεωρούμε ότι μέσα από το συνέδριό μας θα υπάρξουν προβληματισμοί. Απευθυνόμαστε στους μηχανικούς μέσα από αυτό το συνέδριο, οι άνθρωποι της έρευνας, της καινοτομίας, της εφαρμοσμένης επιστήμης και της τεχνολογίας, αντιλαμβανόμαστε από προνομιακή σκοπιά το πρόβλημα, μπορούμε να διακρίνουμε τα διάφορα και κατά πολύ διαφορετικά μεταξύ τους επίπεδα από το στενά τοπικό μέχρι το παγκόσμιο, έχουμε τα εργαλεία να μελετήσουμε το πώς αυτά τα επίπεδα διαπλέκονται μεταξύ τους και κυρίως είμαστε αυτοί από τους οποίους οι άλλοι εργαζόμενοι περιμένουν λύσεις στον σχεδιασμό, στο να υπολογιστεί, στην κατασκευή και στην πράξη, στην διαχείριση.

Με αυτό το πρίσμα της ευκαιρίας και του χρέους, της κρίσης και της πρόκλησης, πιστεύω ότι οφείλουμε να δούμε και τα άμεσα θέματα και τα μακροπρόθεσμα ώστε αυτά που σήμερα θέτουμε σαν στόχους να γίνουν κάποτε κανόνας.

Απευθυνόμαστε στους πολίτες και νομίζω ότι θα ήταν πολύ ενδιαφέρον τα συμπεράσματα του συνεδρίου και τα δεδομένα που αυτή την στιγμή αναφέρονται στο συνέδριο μέσα από τις διάφορες εισηγήσεις, να γνωστοποιηθούν. Θέλουμε πολίτες ενημερωμένους. Είναι μια πολύ μεγάλη δύναμη για να έχουμε καλύτερη ενεργειακή πολιτική, για να κάνουμε πια τις ανατροπές που χρειαζόμαστε και θα ακολουθήσουν τις ανατροπές τις οικονομικές που πρώτος είπε ο Πρωθυπουργός πριν από κάποιους μήνες.

Τέλος, απευθυνόμαστε σε όλους τους σχετικούς φορείς, οι οποίοι είναι βέβαιο ότι θα έχουν ως πρόθεση να πάρουμε τις καλύτερες λύσεις, αλλά η συνεργασία νομίζω ότι θα βοηθήσει όλους να οδηγηθούμε πραγματικά στις καλύτερες λύσεις.

Ευχαριστώ πολύ.

Κος ΣΠΙΡΤΖΗΣ:

Ο Γιάννης ο Μανιάτης, όχι ως συνάδελφος, ως υπουργός.